

Nr 2 2025 Årgång 31. Utgiven av Västergötlands spelmansförbund

Västgöta spelmannen

UDDEVALLA

VALLBY SÖRGÅRDEN

ODENSÅKER BRÄNNHULT

KARLSFORS

SKARA GRÖNHULT

BALTERYD

ASKERÖD ORNUNGA

KUNGSLENA

HÄLLESÅKER BORÅS

Innehåll

Årsmötesreferat
Musikaliskt möte med tvärdrag
Spelmän i Skallmeja
Spelmansgrupper och folkdanslag
Spelmansskolan
Skivrecension
Sommaren spelträffar och stämmor
Kalendarium

Västgötaspelmannen

Nr 2 - 2025 Årgång 31.

Utgiven av Västergötlands
Spelmansförbund

Utkommer med fyra nummer per år
planerade till veckorna 6, 22, 39 och 49.
Material till tidningen sänds, om ej annat
anges, till tidningens adress **senast 5**
veckor före utgivningsdatum.

Presstopp för Nr 3 - 2025
är den 25 augusti 2025.

Annonser kontakta annonsansvarig.
Annonsspriser: Helsida – 1200 kr;
Halvsida – 600 kr; 2 sp x 100 mm – 400
kr; 1 sp x 100 mm 200 kr. Medlemmar
annonserar gratis.

Tidningens E-postadress är:
redaktion@vsf.nu

Redaktionskommittén består av:
Anders Brissman, även förbundets
kassör, Tibro Tel. 072-528 91 28.
kassor@vsf.nu

Ann-Katrin "Olga" Hellner, Lerdala.
Annonssansvarig
Tel. 0708-74 44 14.
olga.hellner@gmail.com

Kristin Svensson, Mariestad.
Tel. 070-342 86 25. kristin@fornfela.se
Björn Restin, Nossebro, **ordförande**
och webmaster. Tel. 073-635 30 93
webmaster@vsf.nu

Ola Wirtberg, Lerdala. **Grafisk form**
Tel: 0708-558823. ola.wirtberg@telia.com

Ansvarig utgivare för
Västgötaspelmannen, och
ordförande för förbundet:
Björn Restin, Nossebro,
Tel. 073-635 30 93
ordforande@vsf.nu

Förbundets hemsida:
<http://www.vsf.nu>

Medlemsavgift för år 2025:
400:-/person. Medlem upp till 25 år
150:-. Enbart prenumeration 100:-/år.
Bankgiro: 5949-4591.

Tidningen är tryckt på miljövänligt
papper vid Etcetera Offset, Borås.
För att du ska få tidningen till rätt adress,
meddela eventuell adressändring till
förbundets kassör.

Omslagsbild:

Ledare

Snart är sommaren här och med den
alla spelmanstämmer/träffar runt om
i Västergötland och resten av Sverige.
Passa på och besök dessa. Se det som en
uppmuntran till arrangörerna att fortsätta
sin verksamhet. Glädjande nog är det
många ungdomar som har anmält sig till
årets "Låtar på Västgötska" även känd
som Sjövikskursen. Även spelmansbussen
återkommer.

Nu har de flesta föreningar haft sina
årsmöten. Vårt årsmöte i Bergs bygdegård
blev lyckat. Nu söker vi någon som vill
ta hand om årsmötet nästa år. Även
vårt riksförbund SSR höll sitt årsmöte i
Nyköping. Det blev stora förändringar i
deras styrelse. Avgiften för 2026 till SSR
höjdes enligt deras förslag. Detta räcker
dock bara till att hålla verksamheten på
nuvarande nivå.

Frågan är var smärtgränsen går för
medlemsavgifterna, både på riksnivå och
lokalt. Många förbund har låga avgifter.
En höjning från riksförbundet kan slå hårt
om den inte förvarnas i tid. Det gäller att
hålla i ekonomin och försöka få alla projekt
självbärande. Prishöjningarna på porto
med mera gör det inte lättare. Så länge vi
har mer än 500 tidningar/brev i ett utskick
får vi billigare porto.

Det är synd att stor del av min tid får
ägnas åt att jaga in medlemsavgifter. Vi
har börjat med en Ja Nej notering på sista
sidan av tidningen. Detta för att du skall
se om avgiften är betald. När detta skrivs
i början på maj saknas fortfarande drygt
200 avgifter av förväntade 500.

Ett påbörjat projekt är identifiering av
spelmän på kort från stämmer, kurser
med mera. Tanken är att vi skall ordna
träffar, där vi tittar på diabilder och kort.
Vi provade vid årsmötet och det gav några
namn.

Trevlig sommar!

Anders Brissman

Om olyckan är framme så är det bra att ha Instrumentförsäkring

Som **medlem** i ett spelmansförbund
som är anslutet till Sveriges Spelmans Riks-
förbund (SSR) och som är folkbokförd i
Sverige kan du teckna en försäkring till en
förmånlig premie för ditt instrument om det
skulle skadas eller bli stulet. Försäkringen,
som sker i samarbete med Folksam, ger ett
mycket gott skydd. Försäkringen gäller hela
världen och täcker skada och förlust.

Försäkringen gäller i huvudsak akustiska
instrument av alla slag med undantag av
orglar, flyglar och pianon, där särskilda
försäkringar måste tecknas. Du kan även
försäkra fodral, förstärkare och mikrofoner
som tillhör instrumentet.

På Västergötlands Spelmansförbunds
hemsida <http://www.vsf.nu/forsakring>
finns informationsblad från Folksam.

Om du är intresserad av att teckna
försäkring, ta reda på aktuellt försäkrings-
värde, kontakta därefter Anders Utter, som
hjälp dig att teckna försäkring.

(Är du osäker över värdet bör du
först ta kontakt med en yrkesverksam
musikinstrumentmakare och göra en
försäkringsvärdering.)

Försäkringsansvarig i VSF:

Anders Utter
Tel. 070-606 20 12 anders.utter@telia.com
Kontakta i första hand via mejl

Länkar:

Ansökan som Excel-fil eller som PDF-fil
<http://www.vsf.nu/forsakring/>

Skadeanmälan (PDF)

<http://www.vsf.nu/forsakring/>

Länk till Folksam och instrument-
försäkringen för mer information.

www.folksam.se/forbund/sveriges-spelman

Västgöta spelmannens redaktion 2025

Kristin Svensson

Webmaster
Björn Restin

Annonssansvarig
Ann-Katrin Hellner

Anders Brissman

Grafisk form
Ola Wirtberg

Styrelsen för Västergötlands Spelmansförbund

Ordförande & Webbansvarig
Björn Restin, Nossebro.
Tel. 073-635 30 93
bjorn.restin@gmail.com
webmaster@vsf.nu

Vice ordförande och sekreterare
Ola Wirtberg, Lerda
Tel. 0708-52 88 23
ola.wirtberg@telia.com

Kassör
Anders Brissman, Tibro
Tel. 070-493 12 36
kassor@vsf.nu

Ledamot
Lars Persgren, Vargårda.
Tel. 070-493 12 36
persgren55@gmail.com

Ledamot
Anna Lindblad, Kvånum
Tel. 0730-51 94 66
anna.k.lindblad2@gmail.com

Ersättare
Jonatan Östberg, Mofalla, Hjo
0727-35 50 15
jonatanostberg97@gmail.com

Ersättare
Annelie Westerlund
Tel. 0736-637 996
w_annelie@hotmail.com

Försäkringsansvarig
Anders Utter, Göteborg
Tel. 070-606 20 12
anders.utter@telia.com
Kontakta i första hand via mejl

Valberedningens sammank.
Mikael Pettersson, Ekedalen,
Tidaholm
Tel. 076-225 44 88
mikael.ambrosius@hotmail.com

Förbundets hemsida

<http://www.vsf.nu>

Besök även vår Facebooksida!

SSR:s årsmöte i Nyköping 2025

Detta året var SSR:s årsmöte förlagt i Nyköping i Sörmland. Sörmlands spelmansförbund firade 100 år som det äldsta förbundet i Sverige och passade på att bjuda in till årsmöte.

Träffen började på lördagen på Sörmlands Museum med kurser i låtspel och stämsång. Undertecknad gick på sångkurs och fick med sig tre låtar arrangerade av kursledaren Karin Ericsson Back.

Efter kurserna blev det konsert i Hörsalen "Vingåker - en socken och dess spelmän" där stort antal spelmän visade upp Sörmlands stora låtskatt.

Vi tog oss sen till NK-villan för att få spela och äta ihop. Det blev ett fint buskspel med låtar från hela Sverige där alla försökte välja låtar som så många som möjligt kunde. Vi åt mat och spelade tills vi var tvungna gå till hotellet innan larmet gick kl 23.

Det var ca 30 delegater på årsmötet dagen därpå på Sörmlands museum. Årsmötet flöt på utan större mankemang. Den stora frågan på årsmötet handlade om höjd medlemsavgift för SSR:s medlemmar från 80 kr till 110 kr per år från 2026. Vi i Västergötland har varit förutseende och höjde därmed vår egen medlemsavgift för vuxna från 350 kr till 400 kr per år, vi behöll samma avgift för ungdomar på 150 kr per år.

Större delen av den gamla styrelsen hade aviserat sin avgång så valberedningen hade haft ett gediget arbete att leta upp nya ledamöter och även ny ordförande. Dom hade lyckats så bra att dom hade mer förslag än vad dagordningen godkände. SSR:s nya ordförande heter Micke Löfroth och är riksspelman boende i Vallentuna. Västergötlands spelmansförbund önskar den nya styrelsen lycka till och hoppas på ett bra samarbete.

Björn Restin

Musikaliskt möte med tvärdrag och tårar

Lennart rördes till tårar av Sabinas musikbesök

När kaffet är uppdruckat och pratstunden över tar Sabina Henriksson fram gitarren. Samtidigt sätter Lennart Carlsson igång att spela på sitt dragspel och vännerna Elsa-Lisa och Lars-Olof Erberg börjar sjunga.

Musikbesöket i Lida utanför Vårgårda är igång.

Den gamla läsarsången "På löftenas vagnar till himlen vi gå" fyller vardagsrummet hemma hos Lennart, Britta och Tomas Carlsson i Mjösjöhult i utkanten av Lida.

– Det var Thorstens favoritsång, säger Tomas när texten är slut och tonerna klingat ut.

– Ja, då kommer man att tänka på Thorsten direkt, fyller Lars-Olof i.

Thorsten hette Lidevi i efternamn och var, liksom Lennart, Lars-Olof och Elsa-Lisa, medlem i sång- och musikgruppen Tvärdraget. I 25-30 år spelade de såväl schlagers som visor och andliga sånger runt om i Västsverige.

– Vi var fyra dragspelare som mest, minns Lennart Carlsson.

Nu är det ganska länge sedan de slutade uppträda. Thorsten lever inte längre, inte heller hans bror Lars eller Göte Johansson, som var de två andra dragspelarna.

Lennart har hunnit bli 94 år när han och Britta läser i Svältornas fornminnesförenings årsskrift om riksspelmannen och vissångaren Sabina Henrikssons projekt Musikbesök hemma hos dig.

– Vi tänkte att vi skulle pröva detta. Det lät väldigt roligt, så jag tog mod till mig och

ringde och du svarade med en gång, säger Lennart och tittar på Sabina.

– Jag fick allt tjata på dig att du skulle ringa, tillägger Britta och skrattar.

– Och sen frågade ni om vi ville vara med, säger Elsa-Lisa.

Det ville hon och maken Lars-Olof gärna. De båda Skogsbygdenborna var sångare i Tvärdraget och har hållit kontakten med Carlssons sedan gruppen slutade framträda.

– Jag sjunger fortfarande i Närunga kyrkokör. Det har jag gjort i 25 år, berättar Elsa-Lisa.

Efter På löftenas vagnar fortsätter Sabina Henriksson med en värdislignare gammal känd låt, Hälsa dem därhemma. Sedan följer En sjöman älskar havets våg och Skomakar-Anton.

Lennart Carlsson spelar med i de låtar han kan och hittar rätt tonart till.

– Kan vi ta Kostervalsen? frågar han.

– Visst, vilken tonart? svarar Sabina.

– D-dur.

Musiken och sången fortsätter att ljuda i rummet. På väggarna hänger naturmotiv som Britta målat och utanför fönstret faller ett höstregn som gör ytan på den vackra Mjösjön nedanför gården knotttrig.

– Vi får väl ta den där med sju verser, säger Britta, som hjälper Lennart med notbladen.

Hon syftar på Astrid Lindgrens och Georg Riedels Fattig bonddräng. Den sången hade

en speciell plats i Tvärdragets repertoar. Lennart brukade sjunga den iklädd stor brun hatt och med en vandringsstav i handen.

Tomas hämtar snabbt ner staven från övervåningen och visar att de skrev in plats och datum alla gånger just den låten framfördes.

– Sjunger du också? frågar Sabina.

– Nej, bara i bilen när jag lyssnar på Lasse Stefanz! svarar Tomas och avslöjar ett passionerat intresse för det välkända dansbandet.

Sabina Henriksson byter till fiol och dansbandslåtar och sjömansvisor avlöser varandra en stund till. I en av pauserna berättar Lennart Carlsson att hans pappa köpte sonens allra första dragspel på en auktion i Skanternas, Närunga.

Han skickade bud efter 15-åriga Lennart, som fick komma med häst och vagn hemifrån Stommen i Ljur för att hämta instrumentet.

– Ja, farsan hade ju köpt möbler också, förklarar Lennart.

Dragspelet renoverades hos Leuchovius musikaffär i Alingsås och sedan spelade han på det i flera år innan det var dags att byta upp sig. Det dragspel som han spelar på nu är helt nytt. Som 90-plussare behöver han ett lättare instrument att hantera.

– Jag har kunnat bättre, säger han självkritiskt när jag frågar hur det känns. Men både Lars-Olof Erberg och Sabina Henriksson

Lennart Carlsson i Mjösjöhult, Lida, och hans fru Britta läste om riksspelmannen Sabina Henrikssons projekt "Musikbesök hemma hos dig" och bjöd hem henne för att spela och sjunga tillsammans.

Vännerna Lars-Olof och Elsa-Lisa Erberg är inbjudna för att sjunga med.

Tomas Carlsson visar namnen och datumen på alla platser där gruppen "Värdraget" framförde "Fattig bonddräng".

tycker att Lennart Carlsson har tränat upp sina färdigheter riktigt bra sedan första gången de spelade och sjöng tillsammans. Det här är nämligen andra gången av tre som Sabina besöker Mjösjöhult, helt enligt den ordning som gäller för projektet.

–Det här är ett lite speciellt musikbesök, ett möte mellan musiker, konstaterar Sabina.

–Det har varit lika roligt som förra gången. Då kom tårarna för jag var så glad, säger Lennart och faller återigen ett par glädjetårar samtidigt som han klappar Sabina på armen.

Till sist planerar de in träff nummer tre. Då ska de spela och sjunga julsånger.

Stefan Samuelsson

Fotnot: Reportaget har ursprungligen publicerats i Svältornas fornminnesförenings årsskrift 2025.

Fakta

- Musikbesök hemma hos dig i Vårgårda
- Från hösten 2023 till slutet av 2025 erbjuder riksspelmannen och vissångaren Sabina Henriksen gratis musikaliska hembesök till äldre människor i Vårgårda kommun.
- Bokning görs på Sabinas telefonnummer 070-543 40 51 eller via hemtjänsten.
- Flest besök har det blivit på äldreboenden. Allsångshäften finns alltid med.
- Svältornas fornminnesförening ansvarar för projektet i samarbete med Vårgårda kommun.
- Det hela finansieras av Västra Götalandsregionens Delregional nämnd södra, som verkar för hälso- och sjukvård och folkhälsa i Sjuhärad.

Durspel till salu

Kontakta Ingvar Sjökvist

Telefon: 0762 621 366

Kan du bidra?

Har du dokument eller annat med folkmusikanknytning hemma som du inte vet vad du ska göra med?

Ta kontakt med redaktionen eller ordföraren så förmedlar vi kontakten.

Allt är av intresse, detaljer ger helhet!

Spelmän i Skalmеја.

Skalmеја är en socken belägen ca 11 km sydväst om Skara. Antalet innevånare rör sig i dag om dryga 100 st. Skalmеја ligger i norra kanten av Varaslätten och är typisk jordbruksbygd. Skalmеја anses betyda Skades eller Skaldes kraft. Mejа är samma ord som i dagsmeја.

Idag finns en handfull jordbrukare som odlar den bördiga slättleran men annat var det förr. I min barndom hördes från alla håll bönder som ”kulade” sina kor då dessa skulle tas från beteshagen till ladugården för mjölkning på sommaren. ”Hemå, hemå, hemå, hemå, hemå ropades från alla håll med olika frekvens och tonläge och man visste exakt vem det var som kulade. Huruvida korna brydde sig vet jag inte men hem kom de.

Ett antal spelmän har förekommit genom åren. Mikael Pettersson har tecknat ner två låtar från just Skalmеја nämligen Skalmејavalsen och Gångtrall från Skalmеја. Givare lär ha varit ”Pettera Hugo” men det började sannolikt tidigare. Innan orgel fanns i kyrkan spelade en trumpetare till psalmerna. Denne trumpetare kan vara upphovsman till Skalmејavalsen med dess något i mitt tycke lite dämpade framtoning. Han spelade troligen lite i smyg vid lekaftnar i socknen också. Jag har inte hört någon av spelmännen spela men Pettera Hugo och Julius på Hamphöga har jag sett. Vassla John har jag däremot aldrig träffat. Jag var sexton år och hade varit på hemvärnsövning med tillhörande vaknatt. På kvällen var det gudstjänst och kyrkokören, där jag var med, skulle sjunga. Jag somnade naturligtvis i kyrkbänken men min kamrat väckte mig just som det lystes till bröllop för Julius på Hamphöga. Han var då (ca) 78 år.

Det hade varit så kallat bönemöte på en gård som heter Dalslund. När mötesdeltagarna var på väg hem hade Julius på Hamphöga och Vassla John anslutit och ledde ”kärringarna” i ”vassdiket” vid sidan av vägen. Men, berättar Karl i Boa; då va då te å skicka ätter Manvels Karl och Flinkar’a. Di satt i Källmans drängstuva å spelte 21. Å då sprang di rakt över ja’ la dit å klädde upp Julius å Vassla John.

Manvels Karl, bror till min farmor var någon sorts självutnämnd polis med stor förmåga i handgemäng och Flinkar’a var inte sämre. Det fanns ju varken radio eller tv så ett stort nöje var helt enkelt slagsmål där även knivar kunde vara inblandade. Många lekstugor förstördes då konkurrerande gäng drabbade samman.

Min farmor ordnade en gökotta i närheten av sitt hem. Alla var bjudna utom högriskdelikventerna Manvels Karl, bror hennes, och Gillbert i Blomsgår’n. Emellertid efter heligt löfte om gott uppförande fick de också vara med. Redan efter någon minut tecknade Gillbert åt Karl ”Ö, ö, ö, hördu, kom å klå upp den här. Han ä oförsämder. Han behöver ett ”kok struk”. Men ja gick te’n sa farmor och tok tag i hårt på’n och så örfila ja upp’en må den andre näven så länge ja orka. Sen tog ja tag i hårt må den andre näven å slon må den ene tess ja ble trötter i den må, å sen kan i ge ere på att då ble langt på gökotta. Men ö, ö, ö, schåen, sa Gillbert, du hade le inte behövt slö så hårt. Då gjorde ju hemelens ont begriper’lu.

Jag låg bredvid Gillbert vid en nattvardsgång för många år sedan. När kalken med Jesu blod kom till Gillbert satte han handen under kalken och sörplade högljutt under prästens försök att få kontroll över ceremonin. Förbankade snåljap den där prästen, en hinner ju knappt doppa läpa i Jesu blo förrän han tar te säk kalken. kommenterade Gilbert. Gilbert var en stor man, sockenordförande. Evald Lindström, mångårigt kommunalråd i Skara arrenderade Julius på Hamphöga’s gård. Han var ett slags mentor för Pettera Hugo. När Evald lagt sig för att vila söndag ringde Hugo till Evald och gruvade sig för sina besvärigheter, så Evald fick många söndagar förstörda på grund av detta. Men, som Evald sa, han ä ju ungar, då tar ju ett slut för då blir ju inget ätter. Då ä ändå ett glädjeämne.

En söndagmorgon for Evald ur sängen med ett brak. Klockan var tre. Han hade lovar att hämta Pettera Hugo hos ett ”fruntimmer” klockan ett å hade försovit sig. Hans Morris Minor fick bekänna färg men det löste sig. I början av sin politiska karriär var Evald taxeringsordförande och ordförande i hälsovårdsnämnden, sysslor som inte gav det bästa ryckte. En dag ringde mejeristen vid Saleby mejeri till Evald i ett hälsovårdsärende. Han hade besökt Pettera Hugo och hans bror Pettera Helgo för att se hur de hade det med sin mjölkproduktion. Ni får se till att mjölkproduktionen hos bröderna Pettersson upphör. En sådan bedrövlighet gammal och fallfärdig ladugård och en så bedrövlighet miljö är olämplig för livsmedelsproduktion. Bröderna måste sluta med sin mjölkproduktion menade

mejeristen. Evald kliade sig i flinten. Visst vore det skönt att bli av med ”di där” men de var också på sätt och vis hans både grannar och vänner. Han samlade ihop hela hälsovårdsnämnden och de begav sig till ”Pettera”. ”Å harre Gud så möe fint folk.” Hushållerska hade dukat ett dignande kaffebord. Nu satt Evald där och skruvade sig. Han fick se ett kuvert som det stod Kungliga lantbruksstyrelsen på och fann en utmärkt öppning för att på ett smidigt sätt s.a.s. inleda sitt ärende. Jag ser, sa han, att I har fått brev i från självaste Lantbruksstyrelsen. Ja ja men, svarar Pettera Hugo, vi sa fara te Stockhöl. Vi sa få gullmedalj utå kongen för vi har lämnat felfri mjölk i tretti år. Evald for hem med oförrättat ärende...

Lite kurios: Det fanns ett charkuteri i Skalmеја. Oskar på Fäll hade lett dit en oringad treårig tjur, ett livsfarligt företag. ”När’a’k va halvvägs anka ja änna på’t berättar Oskar men hör’lä va så orna då säk”. Vål framme stack Otto fram slaktmasken och ”poff” så var ju inte tjur’n farli längre men sen sulle en ju ha betart men när a’k hade vart ve’n nöra gånger så kom allt penga. (Otto hotades sannolikt till livet upprepade gånger).

Otto Jung hade sitt charkuteri i den ena halvan av ett höns hus. Vägg mellan avdelningarna gick inte ända upp inock så hönsen flög på kvällen ut och satte sig på takstolarna i charkuteriet, Unga män kom på kvällarna och hjälpte Otto att veva den handdrivna köttkvarnen. Verner på Stommen berättar: Men när hönera som satt där upp på takbjälka sket i köttkvarna så sa Otto ”krudda pöjka, krudda pöjka”.

Sture Svensson

Vi hälsar nya medlemmar välkomna

Namn	Ort
Nils Liberg	Sköndal
Fritz Dahlström	Stockholm

Tidigare utgivna
nummer av
Västgöta spelmannen
finns att läsa i PDF-format
på vår hemsida
www.vsf.nu

Nårunga spelmanslag

Nårunga spelmanslag träffas i Centrumkyrkan i Vårgårda. Laget spelar både svensk folkmusik, norska låtar för durspel och andra låtar vi gillar. Instrumenten är framför allt fiol, durspel och nyckelharpa men alla instrument är välkomna.

Nårunga spelmanslag bildades 2019 under ledning av Janne Blom på fiol och Lars Persgren på durspel. Efter ombildning av föreningen mars 2025 spelar vi ofta ledarlöst, dvs vi hjälps åt, alla kan komma med förslag, men inför sommarens spelningar tränar vi huvudsakligen på låtar vi redan lärt oss, så att framförandet ska bli så dansant och samspelt som möjligt.

Den 23 maj bjuder vi in alla spelsugna till en spelträff på Nårunga församlingshem med start kl 17:00 och slut senast 22:00. Ta med eget fika!

Laget samlas från trakterna kring Vårgårda/Alingsås men även längre ifrån, ex Borås och Ulricehamn. Är du sugen på att vara med? Kontakta Ann-Marie Eriksson på lyckaenge@hotmail.com

Borås Spelmanslag – en presentation

Spelmanslaget startades 1959 av Torsten Edlund (1905-1974) tillsammans med fyra andra fiolmusikintresserade. Edlund hade 10 år tidigare blivit riksspelman och är ihågkommen genom sitt enorma arbete att samla in folkmusik från våra trakter. Låtarna har samlats i två böcker med titeln "Folkmusik från Sjuhäradsbygden". Torsten Edlund var även en av initiativtagarna till bildandet av "Sveriges Spelmans Riksförbund".

Fram till början av 80-talet bestod laget mest av fiolspelare. Runt 1980-1981 anslöt sig nyckelharpspelare med sina egenhändigt byggda instrument. I nuläget väger antalet nyckelharpor och fioler ungefär jämnt, och vi har även klarinett, durspel, cittra m.m. i arsenalen. Föreningen har över 50 medlemmar varav 15-20 deltar aktivt i spelövningar och framträdanden.

Målsättningen är framför allt att föra vidare den lokala folkmusiktraditionen, inte minst "fläckpolskan", men laget spelar även låtar från Uppland, Dalarna, Hälsingland och Jämtland bland annat. Vi har återkommande framträdanden på "Linnémarscherna" i Borås (april), hembygdsdagar som "Mölarpsdagen" (maj), äldreboende, olika kultur- och folkfestivaler och på Julmarknaden i Ramnaparken – parken där vi också varje

år i augusti (i år lördagen den 16 augusti) anordnar en oftast mycket välbesökt spelmansstämma. Det senaste året har vi regelbundet

Flera i spelmanslaget har genom åren fått olika utmärkelser för insatser inom musik och dans.

fungerat som "paus- och dansspelgrupp" på Folkmusikkaféet i Göteborg.

Laget träffas varje söndag kväll på stadsdelen Sjöbo för spelövningar, och sommartid – beroende på vädret – i Ramnaparken. Vi anordnar flera gånger om året heldagskurser med professionella spelmän, samt "lekstugor" med spel och dans som är öppna för alla intresserade. Senast genomfördes en välbesökt och uppskattad heldagskurs i mars med riksspelmannen Ditte Andersson.

År 2000 utsågs lagets andra riksspelman, Anna-Kristina Widell som erhöll Zornnämndens silvermärke. Samma år fick Anna-Kristina ta emot Borås kommuns kulturstipendium. 2001 erhöll Ingrid Strömwall och Thomas Johansson "Stort Silver" i polskedans. 2002 utnämndes Anna-Kristina Widell till "Världsmästare på nyckelharpa". Britt Josefsson samt Rolf och Katrina Lövbys erhöill i augusti 2022 "Stort Silver" vid polskmärkesuppdansningen, och 2023 tilldelades lagets spelledare Thomas Johansson kulturbelöning av Borås stad.

Som många andra föreningar brottas vi med behovet av förnyelse och förnyring. Utan att det ännu är någon större panik ser vi gärna att de – äldre men framför allt yngre – som sitter hemma och funderar över sina instrument, tar kontakt med oss och kommer med på någon spelövning för att känna på musiken och stämningen. Kontakta oss genom borasspelman@gmail.com

Mer information finns på vår hemsida

www.borsspelmanslag.se

Gunnar Olofsson, Borås Spelmanslag

Spelmansskolans träff på Axevalla folkhögskola 10-11 maj 2025

Det var med spänd förväntan jag åkte iväg till Axevalla folkhögskola för att se hur det har gått med Spelmansskolan som Billy Lätt dragit igång. Detta var andra träffen i vår och den gick över helgen. Jag kom dit på söndagen och det var låt- och danskurs på schemat.

Dagen startade med att riksspelmanen och dansaren Anders Gunnarsson började med låtkurs och repetition med gårdagens låtar. Anders är traditionsbärare på låtar (och danser) från norra/nordöstra Skaraborg och har gjort ett stort insamlingsarbete av låtar och danser i början på 1970-talet. Idag fick de lära sig en schottis av Sven "paltbröd" Andersson med härliga harmonier, man kunde riktigt höra kontrabas och gitarrkomp.

Gruppen lärde sig låtarna fort men framförallt fick dom till karaktären och

det är det som skiljer ut denna kursen från andra, det är få deltagare och låtarna kommer från en tydlig tradition.

Efter en timme låtspel var det dax för dansutlärnig. Billy Lätt fick leta länge innan han hittade en som kunde dansa trinnpolska/trinning både dam- och herrsteg. Stig Olov Olsson från Lidköping kom till undsättning.

Gruppen fick bland annat lära sig Trinning, "Slängpolska från Medelplana" och "Slängpolska från Hassle". Trinning har ett väldigt distinkt tempo på ca 155 slag per minut och det var något som Anders

Gunnarsson och Stig Olov Olsson var överens om.

Även här var gruppen lättlärd. Efter en stund med Trinning konstaterar Anders att några har fått till det så som han mindes det från förr i tiden. Knepet var att damen står nästan still medans herren dansar runt henne.

Det ska bli intressant att höra deltagarna efter att kursen är färdig då jag tror att dansundervisningen har fördjupat deras förståelse för trinningen och danserna från Skaraborg.

Text o foto: Björn Restin

Varakursen med ny kursgeneral

Då var ännu en Varakurs avklarad och det var mitt första år som kursgeneral.

120 deltagare och 15 ledare bidrog till en fantastisk helg.

Varakursen har en stor bredd med kurser i bland annat fiol, durspel, nyckelharpa, sång och dans.

En av mina favoritkurser under helgen är barnkursen. De håller för det mesta hus i Naumstugan men gick och hälsade på de andra kurserna under helgen. Det

blev en påhälsning hos fiolerna och en sväng till danskursen där dom dansade polka, de var också ute hos sångkursen och övade ihop en sång till avslutningskonserten där dom sjung "fint ska det vara" med inövade rörelser.

Vi ser gärna att det kommer fler barn till barnkursen. Barn och ungdomar har under lång tid varit viktiga för Västergötlands spelmansförbund, dom ser till att förbundet är livaktigt och håller drivet uppe.

Sabina Henriksson och Susanne Lind som höll i barnkursen är bokade till nästa år igen så om du känner en familj som skulle behöva upptäcka folkmusiken så kan du tipsa dom i höst när anmälan kommer ut.

Det blev en lyckad danskväll på lördagen. Sjöviksgänget startade kvällen och sen var det full fart på dansgolvet större delen av kvällen.

Vi stoppade in lite foxtrot för vår egen nöjes skull och som experiment och tittade

man på dansgolvet så lyckades det bra. Fullt sväng med kontrabas, dragspel, klarinet och sång i en halvtimme med låtar från 40-talet och lite Sven-Ingvars.

Det blev en hel del jobb att få ihop Varakursen men när man väl stod på sista allspelet på söndagen kändes det värt allt jobb.

Text o foto: Björn Restin

Recension "Det finns något annat"

Duon VÅGSPEL med Västgötaspelmännen Alice Klint och Kristin Kennemmark släppte i april sitt tredje album på digitala plattformar.

För den nye lyssnaren, eller de som kanske inte är riktigt inne i 2000-talets folkmusikbubbla, är de Falköpingsbördiga tjejerna sedan närmare 10 år en uppfriskande käftsmäll med sina fräcka låtar, energiska framförande och virtuosa fiolarrangemang. Allt från lugna och ljuvliga till explosiva och aggressiva tongångar. Inom den

traditionella genren är vi inte så vana vid lugna svävande toner eller explosioner och ilska. Inte heller ställningstagande i politiska frågor eller frågor om sexuell läggning. Vågspel fegar inte ur utan står stadigt på benen. Och tretakten går ingen förbi, vilket de som hört dem tidigare vet.

I "Det finns något annat" tar de oss med i tio låtar av vilka åtta är egna kompositioner. Två låtar är bästa västgötatrad, naturligtvis uppskrivade till suggestiva och partyangående vågspelsnitt.

Från virvlande polskor, valser och gånglåtar. Genom kärleksfulla lovestories, tillägnade vänner och till varandra. Ösiga "vargtimmar" till trygga famnar, eller hyllningar om längtan efter motstånd och upprättelse över sorgen av vad mänskligheten tyvärr är kapabel till. För mig som hört Alice och Kristin tidigare är jag som vanligt hänförd av deras totala närvaro och briljans i alla kompositioner och tolkningar liksom den genomtänkta låtordningen där även Kristins far Haralds tramporgel kompar i en låt, liksom en kvinnokör som lyfter i sista låten. Men, samtidigt saknar jag något i denna skiva, något som sticker ut och överraskar. Det kan i jämförelse med de tidigare skivorna bli "lite av samma". Jag kan gärna förlora mig i flera omlýssningar, men jag vet ju att de kan så mycket mer och jag saknar ibland

fler instrument, ett bredare sound. Jag vet ju vilken närmast gränslös potential de har att arra, och för fler instrument, vilket, trots det ändå perfekta, hade lyft upplevelsen ytterligare. Kerstin och Alice hyser stor kärlek till sina instrument och låtar (och publik), och förför med lätthet sin publik live, det råder det ingen tvekan om. Jag väntar med spänning på nästa skiva (och nästa live-gig)! Så bäste läsare, gå nu genast in på någon av streamingtjänsterna och leta upp "Det finns något annat" och njut!

Grattis Alice och Kristin till ännu en fullträff.

Michael Eriksson

KARLSFORS, LERDALA I SKÖVDE KOMMUN 12-14 SEPTEMBER 2025.

Många familjer i Västra Götaland har en lång tradition av kalkarbete, vilket återspeglas i kultur, musik, dans och mat. Många innehar fortfarande kunskap om kalkarbete. I år kommer en kalkugn att byggas på Karlsfors gård i Lerdala, beläget i hjärtat av Billingen – Falbygden, för hållbar kalkproduktion och utbildning i hantverket. Kalkbränningen kommer att övervakas under en period av 72 timmar, känd som "Bränningsdagarna".

Det är även ett utmärkt tillfälle för en spelmanstämman. Den 12 - 14 september bjuds på folkmusik konserter, guidade visningar, föreläsningar, kalkhantverksworkshops, musikworkshops, folkdans, mängder av ungdomsmusik samt god mat.

Detta evenemang kombinerar expertis och studenter i kunskapen om kalkkonsten.

Vi ses på Karlsfors! Tillsammans fyller vi landskapet med tonerna från tradition och gemenskap. Välkommen till en musikalisk mötesplats!

Programmet inkluderar:

Fyra konserter på spelmanstämman med följande artister:

Västra Låtverkstan, Susanne Lind, Kristin Fornfela Svensson och Nils Liberg.

Workshops med Nils Liberg som ger deltagarna möjlighet att prova på nyckelharpspel,

Dansworkshop leds av Cecilia Wadenbäck och Lars Rudberg från Mariestads folkdansgille.

Tre föreläsningar om stenindustri-historia, kalkbruk och byggnadsvård.

Praktisk demonstration av kalkprocesser och murbygge.

Tre guideade turer ger nya insikter om Silverfallet.

Mat och Logi:

Karlsfors gård säljer mat och grillat. Café på Klostret, butiken och konstgalleriet håller öppet.

Övernattning på gården inkluderar husbilsparkering och tältplatser. Det finns även hotell och Bed & Breakfast i närheten.

Transport:

Åk kollektivt med Västtrafik. Buss 513 stannar vid Karlsfors i Lerdala.

Arrangör och sponsorer:

Museet på Karlsfors ordnar spelmanstämman i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan. Stöd från Next Skövde och fler sponsorer är på väg.

Uppdaterad information kommer finnas på www.borasspelmanlag.se och på Facebook.

11:00-21:30 **Café Gästis** serverar bland annat lättare lunchalternativ, smörgåsar och glass. Förboka gärna på mejl: info@cafesjoparken.se
Mer info: <https://www.facebook.com/Cafegastis>

12:00-16:00 **Friluftsmuseet har öppett** Utställningen "Trolsk – en resa i nordisk folketro" pågår. Mer info: boras.se - sök på Borås museum

12:00 **Spelmannssamling för allspelsövning i "verkstan"**

13:00 **Invigning och Allspel** Ute i parken eller i Ramnakerkyrkan vid regn

13:30 - ca 14:00 **Öppen spelmannsscen** Spelman från när eller fjärran, välkommen att presentera dig eller din grupp med ett par låtar

13:30 - ca 14:00 **Visor och en bit historia för alla barn** En stund av berättande och musik för barn. Samling vid stugorna

14:00 - ca 14:30 **Dräktparad** Kom gärna i folkdräkt, tillsammans kan vi blida en vacker samling med dräkter från olika geografiska platser

14:30 **Buskspel** ...finns det möjlighet till mest hela tiden

16:00 **Västra Lätverkstan** En konsert med en ungdomsensemble som spelar ösig folkmusik i Ramnakerkyrkan (fri entré)

17:15-21:00 **Spel till dans** i Redskapsboden. Inleds med **Dansworkshop**

Fikabiljetter till spelmän på Café Gästis!

Föranmälan till öppen scen och dansspelning eller vid frågor

Borås spelmanlag via mejl
borasspelman@gmail.com
eller Linda 0723-25 11 58

Allspelslåtar

Mellbergs marsch Tölvsjövalsen
Björklunds polketta Bondpolska från Vängdala
Schottis från Skölvane Mazurka Rallebusen
Noter finns på www.borasspelmanlag.se

Spelmansträff med folkdans på

Vallby Sörgårdens logen 15 juni

Ta med ditt instrument och spela ihop med andra spelmän! Kanske dansa en sväng på logen? Eller bara kom hit och lyssna! Dansuppvisning kl 14:00: Mariestads Folkdansgille.

Trädgården är stor, så det finns plats för många spelmän och olika grupperingar. Vi öppnar den anrika ladugården för möjlighet till spel och dans på logen. Missa inte Mariestads Folkdansgilles uppvisning kl 14:00!

Hitta hit: Brun kulturskylt vid väg 200 mellan Våring och Tidan. Buss 505, hållplats Vallby.

Spelmansträff i Balteryd, Tibro

Söndagen den 27 juli

med början klockan 12:00.
En spelträff med enbart buskspel.

Enklare kaffeservering.

Info: Anders Brissman 0725-289128

Välkomna!

Spelmansstämman i Odensåker

Lördagen den 2 augusti 2025 är det spelmansstämman i Odensåker.
Buskspel från kl 14.00 vid Logården.

Kl.18.00 musik i Odensåkers kyrka med de nya samspelsguldmedaljörerna riksspelman Lars-Olof Ejstes och Marika Jakobsson. De kommer bjuda på intensivt och glödande samspel med låtar i tradition och egna låtar.

Efter musiken i kyrkan gemensam marsch tillbaka till Logården. Fortsatt buskspel, dans på logen till spellista (välkommen att spela till dansen)

Servering av smörgås, kaffebröd, korv och glass. Grillar finns för egen medhavd grillmat. Stötta gärna vår spelmansstämman och hembygdsförening med en frivillig entré.

För vidare info Helena Ambertsson 0708-187428

ORNUNGASTÄMMAN

8-10 AUG 2025

Foto: Tina Aronsson

Buskspel - Konserter - Workshops - Dans

NORDIK TREE (FI/SE)

HEDIN & MEIDELL (SE)

ANNA LINDBLAD (SE) - DUGA (FI/SE)

VÄSTRA LÅTVERKSTAN (SE)

SJÖVIKSKURSEN & HALLANDSKURSEN (SE)

UTOMHUSBIO - MED TRION DUGA

FRANKENSTEINS MONSTER MED NYKOMPONERAD MUSIK

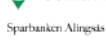
ornungastamman.se

KULTURRÅDET

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

FONDEN
RAHASTO

ABF

Arrangeras av Svältornas Fornminnesförening & Västergötlands Spelmansförbund

Den 7 september 10.00 rullar världens andra rullande spelmansstämma iväg från Mariestads busstation. Med en gemensam buss åker vi till Kinnekulletrakten och till slut tillbaka till Mariestad. Årets resa går i spelmanssläkten Lindells fotspår.

Vi hoppas kunna fylla bussen med spelglada spelmän som vill uppleva den lokala folkmusiken på ett nytt sätt. Mer info om resan kan du få av:

Kristin Svensson tel. 0703-42 86 25
eller Mikael Pettersson 0762-25 44 88.

Spel- och dansträff
Grönhult gammelgården,

Lördagen den 30 augusti kl 18.00
Grönhult gammelgården, Tibro

Spel och dans i flera lokaler
Tända grillar på gården.

Info: 0703-699 539 Bengt,
0708-003 765 Monica

Välkomna!

Spelmansstämma Brännhult

Söndagen 13 juli

Ransbergs hembygdsgård
Brännhult. Start kl 14.00

Info: Mikael Pettersson
tel: 0762-25 44 88

Skarastämman

Spelmansträff i Fornbyn, Skara
Söndagen 29 juni från kl 16.00

Ta med din instrument så spelar vi tillsammans så länge vi orkar. Spelmännen är spridda på olika platser utomhus i Fornbyn.

Fyll picknickkorgen och ta med något att sitta på! Möjlighet att grilla finns.

Info: Ewa Harrysson
Tel: 0735-39 05 19.

Dags att betala medlemsavgiften.

En del av er har redan betalt avgiften tack vare att Anders Utter, vår försäkringsansvarige påpekade att det är ett krav för att teckna en försäkring. Bankgiro och avgiftens storlek finns att läsa i tidningen på sidan två.

I fortsättningen kommer vi att gallra hårdare bland de som inte betalar avgiften i tid.

I våra stadgar står det att medlemsavgiften för innevarande år skall vara betalt senast 30 juni.

OBS Din försäkring kommer inte att gälla om du inte betalt din avgift!!

B

Bli medlem eller fönya ditt medlemskap

Medlemskap (2025) kostar:
Under 26 år - 150:-/år
Från 26 år och uppåt - 400:-/år

(Hedersmedlemmar och ungdomar som går Sjövikskursen är avgiftsbefriade.)

Du kan bli medlem genom att sätta in beloppet på Bankgiro 5949 – 4591. Glöm inte ange namn och adress!

Eller Swisha genom att använda lämplig QR-kod här nedan. Kom ihåg att ange din E-postadress!

QR-kod för dig över 25 år:

123-268 01 63

Medl.avg. över 25 år

QR-kod för dig upp till 25 år

123-268 01 63

Medl.avg under 25 år

Kolla i adressfältet ovan!

Står det ett "Ja" efter adressen så kan du lugnt bläddra vidare i tidningen.
Står det däremot ett "Nej", då får du omedelbart se till att betala in din medlemsavgift! För du vill väl inte vara en smygläsare?

OBS! har du betalt efter den 13 maj kan det innebära att det ändå står "Nej" på din tidning. Osäker, kolla med kassören.

Kalendarium

31 maj

Askeröd spelmansstämma
Askerödgården, Lilla Edet.
Info: askerodgarden.se

15 juni

Spelträff Vallby Sörgårdens
kulturreservat, Våring
Info: www.hembygd.se/vallby/activities/35206
Se sid. 10.

29 juni

Spelmansträff i Fornbyn,
Skara, Från kl 16.00
Info: Ewa Harrysson
Tel: 0735-39 05 19
Se sid. 11.

12 juli

Spelmansstämma på
Börjesgården i Hällesåker.
Info: hallesakersspelmannslag.se

13 juli

Spelmansstämma i Brännhult
Info: Mikael Pettersson
Tel: 0762-254488
Se sid. 11.

27 juli

Spelträff i Balteryd, Tibro
Kontakt Anders Brissman
Tel: 072-528 91 28
Se sid. 10.

2 augusti

Odensåkerstämman på
Logården start kl 14.00
Konsert kl 18.00
Info: Helena Ambertsson
Tel: 0708-18 74 28
Se sid. 10.

2 augusti

Folkmusikfestival
Bohusläns museum
info: www.uddevallafolk.se

8-10 augusti

Ornungastämman.
ornungastamman.se
Se sid. 11.

16 augusti

Spelmansstämma i
Ramnaparken, Borås
Allspel, Öppen scen
(föranmälan), Buskspel, Dans
www.borasspelmannslag.se
Facebook: Borås spelmannslag
Se sid. 10.

25 augusti

Prestopp
Västgöta spelmannen 3-25

30 augusti

Spel- och dansträff, 18.00
Grönhult gammelgården,
Tibro
Info: 0703-699 539 Bengt,
0708-003 765 Monica

7 september

Busstämma som utgår
från Mariestad kl.10.00
Spelmanstur i Lindells fotspår
Kontakt: Mikael Pettersson
0762-25 44 88, Kristin
Svensson 0703-42 86 25

13 september

Kungslena
församlingshemmet mitt
emot kyrkan, kl 13:00
Kontakt: Mikael Pettersson
0762-25 44 88

Vecka 39

Västgöta spelmannen
ligger i din brevlåda

12-14 september

Spelmansstämma på
Karlsfors, Lerdala
Se sid. 9.

8 november

Dans- och spelträff i Töllesjö
Kl 18:00. Medtag fika.
Information: Per eller Inger
på telefon 072-5440540 eller
070-0706041,
eller pellefiolen@gmail.com.
Eller till Pers Nils på telefon
070-3089801,
pers_nils@yahoo.se

14-15 november

Bauerstämman med tonvikt
på buskspel
Info: Jan Wessman
0704-718618

27 december

Spel- och dansträff
"tredjedagjul" Ransbergs
församlingshem kl 18.30.
Medtag eget fika.
Info: Anna Gunnarsson
tel: 073-9231334

Kan du bidra?

Har du dokument eller annat
med folkmusikanknytning
hemma som du inte vet vad du
ska göra med?

Ta kontakt med redaktionen
eller ordförarn så förmedlar vi
kontakten.

Allt är av intresse, detaljer ger
helhet!

Tipsa om era kommande
evenemang innan nästa
presstopp 1 november.
Mejla till:
olga.hellner@gmail.com

Kolla på hemsidor Fb-sidor eller med arrangören vad som
gäller innan du ger dig iväg på spelträffar, stämmor och
andra evenemang.